

دبیرستان علامه حلی تهران

۱. گزینه ۱ به مجهول جمله‌ها دقت کنید:

(۱) تَشَجَّ طَالِبَتَهَا ... (۲) تَحَمَّلَتْ مَصَائِبَ عَظِيمَةً ...

(۳) قَدْ أَسَسْتُ مَسَاجِدَ كَثِيرَةً ... (۴) يُحْتَرَمُ الْوَالِدَانِ ...

اگر فاعل و مفعول از یک جنس و به یک تعداد باشند، هنگام مجهول شدن صیغه تغییر نمی‌کند. چون طالبه مفرد مؤنث است و معلوم و مجهول آن هر دو مفرد مؤنث می‌شوند.

۲. گزینه ۳ نایب فاعل در گزینه‌ها:

(۱) «ما» (اسم ظاهر) (۲) «من» (اسم ظاهر) (۳) «هی» (ضمیر مستتر) (۴) «عبادة» (اسم ظاهر)

۳. گزینه ۴ (۱) المساکین: نایب فاعل و مرفوع با علامت اصلی، زیرا جمع مکسر است.

(۲) نا: نایب فاعل و مرفوع محلاً ضمیر بارز است.

(۳) المنافقون: فاعل و مرفوع با علامت فرعی

(۴) العاملون: نایب فاعل و مرفوع با علامت فرعی (واو) است.

۴. گزینه ۴ (۱) کان المسلمون یصلون! یصلون: خبر «کان» محلاً منصوب

(۲) إن لنا رجاءً عظيماً! رجاء: اسم مؤخر «إن» منصوب

(۳) لا خیر فی التکاسل! خیر: اسم «لا» نفی جنس [تنوین نمی‌پذیرد]

۵. گزینه ۱ از آنجا که «لِیت» از حروف مشبّهة بالفعل است باید اسمش منصوب و خبرش مرفوع باشد شکل صحیح آن «تلمیذتی» است که در اصل «تلمیذتین + ی» بوده به دلیل مضاف شدن «ن» حذف شده است.

۶. گزینه ۲ فاعل با صفت و مضاف‌الیه آن (أبوک الفاضل) حذف شده و مفعول به جای فاعل به نام نایب فاعل آمده و مرفوع شده، صفت آن نیز به پیروی از موصوف خود مرفوع شده و فعل جمله به صورت صحیح، مجهول شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: فاعل با مضاف‌الیه آن حذف نشده، بلکه مفعول به صورت اشتباه حذف شده که مجهول آن عبارت است از: أکرمتم فی المدرسه.

گزینه‌ی «۳»: فعل باید به صیغه‌ی مفرد مذکر غایب مجهول و هم‌زمان با جمله‌ی معلوم باشد (يُنْصَرُ)، مفعول (التلامیذ) نیز به اشتباه حذف شده است.

گزینه‌ی «۴»: «أخوان» مضاف به ضمیر «ی» شده است و اسم‌های مثنی و جمع مذکر هرگاه مضاف واقع شوند باید «ن» آن‌ها حذف شود.

۷. گزینه ۴ صورت سؤال، گزینه‌ای را می‌خواهد که نایب فاعل در آن فقط به صورت ضمیر است.

«یعرف» تنها فعل مجهول این گزینه و نایب فاعلش ضمیر مستتر «هو» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی «۱»: «مدیر» نایب فاعل از نوع اسم ظاهر و نایب فاعل «انتخب» ضمیر مستتر «هو» است.

گزینه‌ی «۲»: «الدم» و «اللون» نایب فاعل از نوع اسم ظاهر هستند.

گزینه‌ی «۳»: «المعالی» و «الاسماء» نایب فاعل از نوع اسم ظاهر هستند.

۸. گزینه ۱ «هذا» نایب فاعل و محلاً مرفوع است.

نکته مهم درسی

حرف مضارع در باب‌های افعال و تفعیل و مفاعله دارای ضمه می‌باشد که نباید با فعل مجهول اشتباه شود.

تشریح گزینه‌های دیگر

گزینه‌ی «۲»: «دروس» نایب فاعل و مرفوع با علامت اصلی اعراب است.

گزینه‌ی «۳»: «المعالی» نایب فاعل و مرفوع با علامت تقدیری اعراب است.

گزینه‌ی «۴»: در این عبارت فعل مجهول نیامده است.

۹. گزینه ۴ «مسلمانان برای طلب دانش تشویق می‌شوند» بنابراین «يُشَجَّع» فعل مجهول است.

در گزینه‌ی ۱ «أطیع» و «لا أستسلم» و در گزینه‌ی ۲ «لِيسَاعِد» و در گزینه‌ی ۳ «انْتَشِر» و «عَضِب» همه معلومند در جمله‌ای که مفعول به

وجود دارد فعل آن معلوم است مگر فعل ۲ مفعولی باشد بنابراین در گزینه‌ی ۱ «أطیع» فعل معلوم و مفعول به آن «الله» و در گزینه‌ی ۲

«لِيسَاعِد» فعل معلوم و مفعول به آن «الآخرین» است و در گزینه‌ی ۳ «انْتَشِر» فعل لازم است.

۱۰. گزینه ۱ در گزینه ۱ «حقاً معلوماً» درست است.
 «فی أموالنا» خبر مقدم و «حقاً» اسم مؤخر «إن» است و اسم آن همیشه منصوب است.
 ۱۱. گزینه ۲ (۱) لاشيء ... (اسم «لا» نکره و مبنی بر فتح است).
 (۳) لا کنز أغنی ... (خبر «لا» بر اسم آن مقدم نمی شود).
 (۴) لا طیب فی المدینة ... (خبر «لا» بر اسم آن مقدم نمی شود).
 ۱۲. گزینه ۴ «أن یُکرَمَن» فعل متعدی است و مفعول به آن «الشهداء» می باشد. لذا امکان ساختن فعل مجهول از این فعل وجود دارد.

نکته مهم درسی

- فعل های لازم، امر، نهی و افعال ناقصه، مجهول نمی شوند.
 ۱۳. گزینه ۲ در این عبارت اسم ظاهر «مؤمن» نائب فاعل است.
 بررسی سایر گزینه ها:
 گزینه ی «۱»: ضمیر مستتر «هو» نائب فاعل «قَتَلَ» است.
 گزینه ی «۳»: ضمیر مستتر «هی» نائب فاعل «خُلِقَتْ» است.
 گزینه ی «۴»: ضمیر مستتر «هی» نائب فاعل «أَتَلَفَتْ» است.
 ۱۴. گزینه ۱ در فعل مجهول «أُنزِلَ»، نایب فاعل، ضمیر مستتر «هو» است.
 تشریح گزینه های دیگر
 گزینه ی «۲»: نایب فاعل اسم ظاهر «الإنسان» است.
 گزینه ی «۳»: نایب فاعل اسم ظاهر «عبارة» است.
 گزینه ی «۴»: نایب فاعل، ضمیر بارز «ت» است.
 ۱۵. گزینه ۴ در این گزینه، شبه جمله ی «فی اختلاف...» خبر مقدم برای «إن» و محلاً مرفوع است. در سایر گزینه ها، اسم و خبر نواسخ، درست معرفی شده است.

نکات مهم درسی

- غالباً وقتی که خبر نواسخ به صورت شبه جمله و اسم آن ها به صورت اسم نکره باشد، خبر بر اسم، مقدم می شود: «كَانَ فِي الْمَدْرَسَةِ مَعْلَمٌ» که در این جا، «معلّم»، اسم مؤخر «كان» و شبه جمله ی «فی المدرسة» خبر مقدم «كان» و محلاً منصوب است.
 ۱۶. گزینه ۳ اسم لای نفی جنس:
 مبنی بر فتح و محلاً منصوب است.
 هرگز «ال» نمی پذیرد / هیچ گاه تنوین نمی گیرد.
 همواره نکره است و هرگز معرفه نمی شود.
 بین «لا» و اسم آن فاصله نمی افتد (خبر مقدم ندارد).
 بعد از لای نفس جنس فعل نمی آید.
 گزینه ۱: فعل به کار رفته است، پس «لا» ی نفس جنس نیست.
 گزینه ۲: معرفه به اضافه شده است که نادرست است.
 گزینه ۴: «ال» دارد که نادرست است.
 ۱۷. گزینه ۲ «مدیر این دانش آموز را برای رسیدنش به هدف والایش تشویق می کند» به دلیل این که «هذه الطالبة» مفعول به است نایب فاعل آن نیز «هذه الطالبة» خواهد بود به دلیل «للتغایب» است. صیغه آن تغییر نخواهد کرد بدلیل آن صورت سؤال، فعلی را می خواهد که هنگام مجهول شدن، صیغه اش عوض نشود. در گزینه ی «۲» صورت مجهول فعل «تَشَجَّعَ» است.
 تشریح گزینه های دیگر:
 گزینه ی «۱»: «رَزَقْنَا» مجهول است.
 گزینه ی «۳»: «تَفَهَّمْ» مجهول است.
 گزینه ی «۴»: «شُكِرْتُ» مجهول است.
 ۱۸. گزینه ۱ صورت صحیح گزینه ی ۱: لم تُشاهد في الإمتحان مفاهيم غامضة! چون مفاهیم نایب فاعل و جمع غیر عاقل است مفرد به حساب می آید و فعل باید مفرد مونث باشد.
 ۱۹. گزینه ۲ شکل صحیح: تُعَرَفُ الأشياءُ بأضدادها (الأشياء جمع غیر عاقل می باشد).
 ۲۰. گزینه ۱ «زینت» فعل مجهول و نایب فاعلش «أختی» اسم مثنی است و باید به صورت «أختای» و مرفوع نوشته شود.
 تشریح گزینه های دیگر
 گزینه «۲»: «أَلَّا تَصَعَفَ» فعل مجهول و نایب فاعلش «عزیمه» و تقدیراً مرفوع می باشد.

- گزینه «۳»: «أُرسلت» فعل ماضی مجهول و نایب فاعلش «رسالة» و تقدیراً مرفوع است.
- گزینه «۴»: «تسمع» فعل مجهول و نایب فاعلش «الأنباء» است.
- توجه: «الأنباء» جمع غیر انسان است، به همین علت فعل «تسمع» به صورت «مفرد مؤنث» یعنی صیغه «للغائبة» به کار رفته است.
۲۱. گزینه ۳: گزینه ی ۱: فعل مجهول نیست لذا فاعل ضمیر مستتر است نه نائب فاعل.
- گزینه ی ۲: «مساعدة» نائب فاعل و اسم ظاهر است.
- گزینه ی ۳: «هی» نائب فاعل و ضمیر مستتر است.
- گزینه ی ۴: «من» نائب فاعل و اسم ظاهر است.
۲۲. گزینه ۴: «من» در این گزینه نایب فاعل و محلاً مرفوع است.
- تشریح گزینه های دیگر:
- گزینه ی «۱»: «من» مفعول به و محلاً منصوب است.
- گزینه ی «۲»: «من» مفعول به و محلاً منصوب است.
- گزینه ی «۳»: «من» مضاف الیه و محلاً مجرور است.
۲۳. گزینه ۴: آیات: اسم مؤخر «إن» / فی ذلک : خبر مقدم «إن»
۲۴. گزینه ۳: صدقای: «إسم لیس و مرفوع»
- دؤوبین: «خبر لیس و منصوب»
- توجه شود افعال ناقص مبتدا را مرفوع و خبر را منصوب می کند ولی حروف بسته به فعل مبتدا را منصوب و خبر را مرفوع نمی کند.
۲۵. گزینه ۱: «هیچ فعل معلومی وجود ندارد که به فاعل نسبت داده شده باشد.
- بررسی سایر گزینه ها:
- در گزینه «۲»: «إتبعوا» و در گزینه «۳»، «قال» و در گزینه «۴»، «تفعل» فعل های معلوم هستند، لذا به فاعل نسبت داده شده اند.